

L'Esquella de la Torratxa

Any XLI :: Núm. 2101

15 cèntims—Atrassats 30

Barcelona, 18 d'Abril de 1919

ELS DRAMES DEL MAR

—Què fas?... Mira que és el teu fill!...

—Tira, dona; som a la Quaresma i s'ha de menjar peix.

Anónima Nuria

|||

FUMISTERIA

CALEFACCIÓ CENTRAL

CONSTRUCCIONS METÀL·LIQUES

|||

OFICINES:

Diagonal, n.º 548

TALLERS:

Moyá, del 5 al 11

TELÉFON 379-G.

CRONICA

UN PROBLEMA

La vaga generalíssima ha plantejat un problema. Són o no els diaris coses imprescindibles? Podem tenir-les com a necessaries o com supèrflues? Responem: el diari per a la multitud, és una superfluitat i necessitat per a una minoria.

Dimarts, els nostres diaris ens donaren el bon dia. Allí estaven: *El Diluvio*, diminut i entremaliat; *Las Noticias*, serioses i difuses; *La Veu*, dels primers pisos de la dreta de l'Eixamplis i de les porteries del districte tercer... Els bons subscriptors els saludaren amb complacència. Té el diari—digueren. I fou com si se trobessin unes impen-sades maduixes a taula, o topessin amb un vell amic. Però cap l'agafà amb precipitació. Fins molts ni el llegiren o esperaren una hora desvagada. Lo essencial era la reaparició de la costum trencada, perquè ¿quin interessant plaer ens aportaven les velles fulles si els comunicats de la guerra són morts, si la conferència de la pau no interessa i les topades dels espartaquistes amb els governamentals i dels bolxeviquis amb els aliats o les guàrdies blanques sempre semblen les mateixes? Els diaris trobats eren com una necessitat supèrflua. Tenien una importància així com el café amb llet del matí.

I dels diaris, no's cerca més plaent la nova mundial, sinó precisament allò que constitueix tradició casolana. De *La Vanguardia* lo primer que llegiren les famílies foren les esqueles, i de *El Diluvio* els anuncis. Els morts tornaven al treball, i les dispeseres, i els ofertors de negocis i les senyoretas que desitgen contraure matrimoni, i el senyor Badia, i la senyora del carrer de Sant Ramon. La vaga no havia desorganitzat lo pintoresc del periodisme. Ni els morts, ni les dispeseres, ni l'acreditat senyor Badia, poden tenir esquiroles. I així Barcelona, reanusava les seves relacions no amb els aconteixements humans, ni amb aquest o l'altre articulista, sinó amb l'esquela i l'anunci, és a dir, amb la tafaneria.

Per això nosaltres, periodistes, hem tornat a les nostres taules de treball una mica entristits. ¿Per a què laborar, posant a pressió cervell i cor, si la nostra obra a ningú interessa? ¿Per a què seguir creient que la premsa és article espiritual de primera necessitat, després de comprovar que tota una ciutat d'un mil·lió d'ànimes, en té

prou amb el *Butlletí Oficial*? ¿Per a què les agències telegràfiques, les conferències telefòniques i els fils directes, quan els ciutadans no cerquen els aconteixements universals, ni les meditacions nostres, sinó el «Ha fallecido», o bé el «Se alquila...», o el «Joven bonita desea un caballero»? Oh vanitat nostra! Vint dies sense diaris fan perdre a una ciutat la delectació de la lectura.

Però ¿i les cues que's formaven per a l'adquisició dels periòdics madrilenys? Certament, aqueixes coses semblen mostres que el diari adquireixi categoria de carbó o de pa, més els formadors de cues cercaven més que el diari, la mercaderia exòtica; més que la íntima complacència, la vanitat de lo rar obtingut. Llegir *El Sol* havia arribat a ésser privilegi, i més que llegir-lo s'exhibia.

El problema queda resolt. Els diaris no'ns són necessaris. Amb *El Brusi* de fa un segle, que no era altra cosa el *Butlletí Oficial*, ne tindrem prou per a l'abastament de la nostra curiositat i la nostra intel·ligència. Cada quinze dies *La Vanguardia* podria publicar un número, mortal per meitat, dedicat a les defuncions senyalades, i al lloguer de pisos, terres i senyoretas.

PARADOX

TRAJOS DE MODA

—Ja no me'l posaré més!... Encara no'l porto, ja em sento marejat.

MUNICIPALESCA

Avui, com ahir...

Cap sentència tan exacte i encertada, com la que afirma que la història se repeteix, afirmació que troba en les resolucions municipalsques una aplicació i un sentit de realitat, verament extraordinaris.

Digui-ho, sinó el sistema adoptat a Cà la Ciutat, en el teixir i desteixir, el fluctuar entre les aigües suscrites del passat i les ànsies de renovació i millorament, tenendes de els temps més remots, adquirida carta de naturalesa.

Una lleugera ullada retrospectiva a les gestes municipals, ens diria com se marquen les èpoques de xerinola edilícia, els dies de venturós esplai regidorenc, per l'afany fortament sentit per a una munió de ciutadans, de xalar-se a costes de la «Pubilla», prou soferta i generosa, per a suportar amb humor i resignació exemplars les genialitats de quants semblen haver fet en precepte sagratíssim aquell adagi que resa: «de tant que l'estimo, t'apunyego».

Ve a to lo que diem, amb motiu d'un dictamen presentat per a la Comissió de Cultura al Consistori, que el té en situació de «damunt de la taula», o lo que ve a ésser lo mateix: pendent de aprovació.

Se proposa en el mateix, que tota vegada que un determinat senyor particular, «debe» realitzar un viatge a Nord-Amèrica, subvencioni l'Ajuntament els gastos de la excursió, amb la quantitat de tres mil pessetes. Pretext per a entregar al al·ludit senyor la quantitat susdita, el de que ens envii les notes i els treballs publicats als Estats Units sobre serveis municipals; el de que com a resultat del viatge, escrigué una Memòria sobre el sistema de carrers implantat a les primeres ciutats de la República nordamericana.

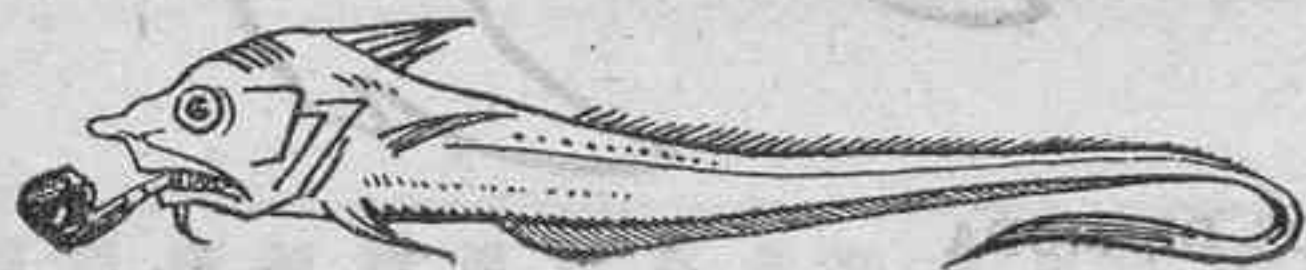
Res, o gaire bé res, ben comptat i debatut. Ganes de ajudar a un senyor que té desitjos, o necessitat d'empendre un viatge, i que atent a que li siga aquest lo menys gravós possible, s'acull a l'Ajuntament la súplica de que li dispensi part i ajuda.

Lo que tantes vegades s'ha combatut, presentant-ho com a exemple de disbauxa, o pernicios favorisme. En el ànim dels cridats a votar el dictamen està el convenciment de la inutilitat i la ineficàcia de les notes i la Memòria acoblades per a el viatger, que arriba tot just amb la seva pretensió, quan més capficat se manifesta el Municipi buscant medis d'afrontar els seus deures naturals.

Sense ànim de perjudicar a ningú, enduts per a un elemental raonament, respondriem nosaltres al peticionari, cas de que siguéssim regidors:

—No diu que «que debe realizar el viaje»? Doncs, pagui-se'l, i en paus. Bon vent i una venturosa tornada, és lo que, de tot cor i com a representants de la Ciutat, li desitgem.

JUST

Mones

Es costum tradicional dintre i fora Barcelona, que per Pasqua el padrinet dongui al seu fillol la mona.

**

I també és una costum (per part de certes persones) baixà al vespre de Montjuic traçant les seves mones.

**

En canvi, durant tot l'any a totes hores i estones, i quin bé de Déu pels carrers de xicotes més remones!!

PEPET DEL CARRIL

A CAU.....
D'ORELLA

En Junoy, psicòleg

Novament ha pujat les escales de Palau, aqueix home que essent el més obès dels nostres polítics té l'esperit més àgil. Amb agilitat de malabarista, cert, però no hi ha ningú que sigui capàs com ell de compondre i dançar un ballet sobre les coses més complicades. Aqueix home és En Junoy «ainé».

Què haurà dit al rei? Lo que a nosaltres ens deia dies abans? Que tornava a sentir-se demagog? Que el de la «Lliga» és un esperit insurgent, i moderat el dels sindicalistes? Ell ens dirà més tard la conversa, mes sospitem que ja ens la servirà mixtificada. Perquè de tanta agilitat disposa En Junoy que fa uns prodigiosos jòcs de mans amb les converses.

Un dia conversava amb el rei, i com fou arribada la hora d'anar a sopar amb En Marcelí Domingo, amb el qual tenia cita donada, En Junoy mostrà certa impaciència que el monarca comprengué perquè En Junoy, mancant a tota etiqueta, mirà el rellotge.

—Té pressa Junoy?

—No, pressa no. Estic citat amb En Marcelí Domingo.

—Ah! En Domingo.

—Un gran xicot, voluntat forta i aguda intel·ligència. Ell sol, sense cap altre auxili que les seves forces personals ha arribat a la representació parlamentària i a la fama popular. Llàstima gran, senyor, que sigui desafecte al règim.

En Junoy fou autoritzat a retirar-se i anar a trobar an En Domingo. Aquest veient-lo de copalta i levita comprengué arribava d'alguna missió oficial.

—De parlar amb el rei—ratificà En Junoy.

—Sí?

—I per cert que hem parlat de tú.

—De mí, amb el rei?

—Sí, sí, i amb elogi.

—I què ha dit?

--Que eres una voluntat forta i una aguda intel·ligència. Que tú, sense altre auxili que les teves forces personals havies aconseguit la representació parlamentària i la fama popular. Llàstima—ha afegit—que aquest xicot sigui desafecte al règim!

Ja estava fet l'escamoteig de la conversa. Ja En Junoy oferia an En Marçal Domingo, temptant-li la vanitat, la poma monàrquica. En Junoy, ademés de la gramàtica, té «parda» la psicologia.

La força de l'ofici

Quan el senyor Lloveras, sastre, no feia guàrdia, aprofitava les hores per a atendre els encàrregs dels parroquians, amb tot i fer vaga els dependents. Arribada l'hora de complir amb el seu deure de bon burgès, el Palau d'Àries abandonava aquelles estisores agafant l'escopeta.

Però ell, malgrat l'escopeta, la canana i els altres atributs bèl·lics, seguia pensant en les coses del taller, en aquella americana estreta, en aquell pantaló llarg, en aquells plecs de l'ermilla. Decididament el senyor Lloveras no era home d'armes, sinó sastre de cap a peus.

Però era ell, era allí, al carrer, i tota persona sospitosa tenia d'ésser escorcollada. Una persona sospitosa passa. El senyor Lloveras, plè de coratge l'embestí, dient molt amablement:

—Dispensi, però l'haig d'escorcollar.

El sospitós aixeca els braços, i l'americana, deformada pel gest, fa arrugues. El senyor Lloveras, se treu de la butxaca el guix, i marca una ratlla, però se'n adona, i diu al sospitós que somriu:

—Ai! Dispensi! Com que sóc sastre...

Epigrama

En Gregori Bonaplanta
va preguntà al Massanés:

—¿Que potser no has vist *Carpanta*,
pel·lícula d'interès?—

Com aquell que mai s'espanta
l'altre li va contestar

—Pots anar veient *Carpanta*
si no tens res per menjar!...—

JAUME MUNNÉ

L'eminent actor Enric Borrás en el drama *ESCLAVITUD*

La primavera

Ja la tenim aquí. Qui més qui menys s'ha despullat de la samarreta de llana; abril (cada gota en val mil) ha deixat caure sobre nosaltres les pluges tebiones, origen indubtable d'allò dels pipís dels angelets; ja sentirem els cants de la Passió de Nostre Senyor:

Jesucrist la Passió vostra
tots l'havem de contemplà.

Preludi de caramelles; que així se passa de un bot, del Divendres Sant al Dissabte de Glòria. Som aixís, què s'hi farà? Un dia matem jueus i a l'altre ens mengem el bè de Pasqua.

Però a mi, barceloní més i més cada dia, lo que'm té corprés, són les flors. Les parades de flors de la Rambla de les Flors.

Hom hi treballa en aquest tros de Barcelona, potser el més ple de meravelles de nostra dolça Barcelona: (Betlem, la Virreina, les parades de flors) i al anar i venir com se complau, com se li aixampla el cor (que diem nosaltres) i se li infla el fetge (que diu Steresxada la de les mil i una nits), al contemplar les meravelles que les floristes comencen a explotar.

Poques violes ja. Les de jardí, moren en el precís moment en que les clotades de nostres valls seran plenes de les de bosc, blanquinoses i sense aroma individual, que per a fer flaire necessiten acoblar-se en una toia a dotzenes i centenars.

Les flors d'ara són opulentes, poc flairoses, si exceptuem els clavells i els violers, són més plaer per a els ulls que per a l'olfat.

Però per a els ulls és una orgia. Aneu a veure amics els lliris blancs i blaus, arrugats com si fossin de paper fi, tremolosos. Les peonies, grosses com cols i delicades com una senyoreta; aquestes camèlies que's pansei en tot just tu les col·locares en el trau o l'estimada en el pit... I sobretot aquests tulipans de tots colors, del blanc al vermell, del groc a un quasi negre, i motejats de tal manera, que la pell de cap animal de la terra ni les ales de cap papellona, ni les escates de cap peix de terres orientals, pot no ja avençar-los, igualar-los.

Després vindrà l'estiu amb les flors d'olor forta, les vares de jessé, les gardènies, les magnòlies.

Tardor ens portarà els decoratins crisantems, flairant a pebre, els admirables crisantems esperrucats, i quant

torni l'hivern serem altra vegada a les branques d'ametller florit i als poms de violes arrupides.

Aprofitem-nos doncs ara d'aquest àpet ofert a nostres ulls i, de passada, ara com sempre, prenguem una rosa de tot l'any per a flairar-la, envejant que no arriba a tal delícia l'alè de l'estimada.

ELS PENSAMENTS D'EN JOAN BONHOME. Ordenats per A, B, C. Text inèdit publicat segons el manuscrit de Londres per R. Miquel i Planas.— Tenim davant els ulls aqueix simpàticíssim volum, que és el que ha sortit darrerament de la Col·lecció «Bibliofilia». L'havem llegit tot d'un tret, que diria l'Estevet del sometent. I ens ha semblat un magnífic complement d'aquelles *Confidències* tan saboroses i entenimentades que tinguerem l'honor de alabar, no fa molt temps en aquesta mateixa secció.

Al estil de diccionari de definicions, con un jorn tingué l'humor d'escriure el gran Voltaire tot escampant pel món la seva «demoledora filosofia», l'autor d'aqueix llibret únic i original va desgranant el seu rosari de pensaments, que resulten en sa major part, agredolces ironies, quan no sàtires furioses contra certs falsos prestigis encastellats en els mals usos intel·lectuals de la nostra amada terra. Vol dir això que en l'esmentada obreta, ademés de una bona dosi d'espiritualitat de caràcter universal, completament inactual o *perenne*, s'hi descobreix una suggestiva gràcia atemperada a homes i a coses del dia en que vivim.

La presentació, com és costum en tot lo que surt de les curoses mans de l'entusiasta bibliòfil senyor Miquel i Planes, que és home de un depuradíssim bon gust, molt escaienta i molt elegant i seriosa.

EL TIEMPO ES ORO.— Res menys que un programa de Reconstitució Nacional dedicat a tots els espanyols i especialment als obrers i a les esquerres republicanes i socialistes, per Ramón Mas Tayeda, autor de la famosa obra titulada «El nuevo Dios o Evangelio de la Humanidad», de diferents llibres de comptes fets i de «La Revolución Numérica». Segons el propi autor: un govern que fes efectiu aqueix programa faria d'Espanya la nació més rica d'Europa. En altra secció del nostre setmanari, un estimat company parlà no fa gaires dies d'aquest follet interessant.

BUTLLETÍ DEL MUSEU SOCIAL.— Havem rebut el número 60 d'aquesta important revista, corresponent al mes de Gener d'enguany.

LA RAZA COMO IDEAL.— Conferència donada a Rosari de Santa Fe (Argentina) el dia de la «Festa de la Raça», per Rudolf Rívarola.

«CENTRE CATALÀ» DE BUENOS AIRES.— Memòria corresponent al exercici del any 1918. Presentada a l'Assamblea General de dita associació, celebrada el mes de febrer d'aquest any.]

EN FAMILIA.— Comèdia en dos actes, original de Albert Insúa i A. Hernández Catá. La publica en son darrer número *Los Contemporáneos*.

SEPT SCIÈNCIES

LA FONDA ENCANTADA

Entre les moltes fondes i fondetes, hostals, «posadas» i paradors que havem seguit fent de rodmons, n'havem trobat una darrerament a la província de València, que en podem dir extraordinària.

Al baixar del tren, vàrem preguntar a un home que ens duia la maleta, quina era la fonda millor del poble.

L'home ens diu:

—La «Fonda del Centro».

Això de dir-se'n «Fonda del Centro», de moment ens plau. No sabem per què, però ens plau. La «Fonda del Centro» sol ésser an el centre, i per a veure'n tota la població, sempre és bó viure en el centre.

Arribem a la «Fonda del Centro».

Veiem una gran portalada; un pati; al costat una escala, i al costat de l'escala un quartet que ens creiem que deu ésser el despatx, on seuen cinc o sis persones dormint o llegint periòdics.

Preguntem per l'amo i ningú contesta.

Ens miren de cua d'ull, miren a l'home de la maleta i no contesten.

El despatx deu ésser més amunt, pensem, i pugem una escala i ens trobem en un menjador.

Allí al menjador hi han dos cambrers asseguts i netejant copes.

—Que no hi ha l'amo?—preguntem.

—No n'hi ha aquí d'amo—respon un d'ells.

—I on se demana l'habitació?

—Les habitacions són al primer pis.

—Ja ens ho pensem; però, qui ens hi acompanya?

—Anem—diu el cambrer.

I anem cap amunt.

A l'ésser dalt, hi ha un gran i ample corredor, que devia ésser un antic claustre d'aquests que han anat a parar a fonda, després d'haver sigut quarter. Hi han una dotzena de portes numerades i emblanquinades, i de llarg a llarg no es veu ni una senyal de persona viva.

El cambrer obra una de les portes. És el buit.

—Aquí té una cambra.

—Es plena—dic jo, veient baguls i roba penjada an els penja robes.

—Es veritat—diu ell.—Aquí té el nou.

—També em sembla que hi viu algú, perquè hi ha una maleta i veig roba bruta.

—També té raó; passem al deu, i aquí sí que no hi trobarà a ningú, perquè deuen haver marxat els que hi havien.

Passem al deu i no hi havia ningú, ni mai hi devia haver hagut ningú. Així que el cambrer va ésser fora, mirem arreu, i fora el llit, un rentamans i una cadira, no hi havia res més digne d'ésser vist.

Així que vàrem quedar sols, cerquem el timbre, i res de timbre.

Èixim al corredor per a cridar que ens portin aigua, i prou, prou... ja podem anar cridant. No es veu ningú en tota la casa.

Com que això de netedat no és cosa que un no pugui estar-se'n, baixem a baix, anem al quartet... que en diríem biblioteca perquè s'hi pot llegir el Blanco y Negro. Veiem que els parroquians han sortit; anem al pati, que està desert, i veient que és hora de dinar, anem a la sala dels dos cambrers, on ja estan dinant sis persones que sembla que estiguin renyides, ens entaulen i ens duen el dinar.

Tot dinant, diem a un dels cambrers:

—Escolteu, an aquesta fonda que no hi ha amo?

—Ja li havem dit que no. Hi ha mestressa.

—Ai, gràcies a Déu! I on se la veu aquesta mestressa?

—A la cuina.

—I enlloc més que a la cuina?

—Devegades en surt, però molt poc. Que li convindria molt de veure-la?

—An ella, a ell o a qui sia, ara com ara no és que ens convingui, però ens pot arribar a convenir. A totes les fondes que havem estat hi ha porter o administrador, o amos o comandita, i això de no haver hi amb qui tractar, la veritat...

—No s'hi encaparrí.

—Es que un té roba per a rentar, ha de fer preu de l'estida, ha de fer-se enllustrar les botes, i si un dia per etzar vol rentar-se (perquè un se renta de tant en tant) ha de sapiguer a qui demanar aigua. En fi que...

BECQUERIANA

— No s'hi encaparrí.
 Perfectament, no m'hi encaparro i me'n vaig cap a la meua cambra.
 Obro i veig, amb gran sorpresa, que se m'han endut la roba bruta,
 que m'han penjat la neta a un clau de ganxo que hi ha solitari al mig
 d'un mur blanc, i que m'han posat aigua al rentamans.
 Em rento per lo que pugui ésser (qui sap si em tornaran a dur més
 aigua) i surto per a veure si havia esment de qui rediable havia sigut
 que m'ho havia posat tot amb ordre.
 En el llarg corredor no s'hi veu ningú; a baix an el pati, ningú; a
 la saleta-administració, ningú.
 Tan sols allí, an aquell menjador, hi han els dos cambrers fent la
 migdiada.
 Allò és un hostel per a llogar, un quarter abandonat, un pati de
 convalescència que ja s'han mort els convalescents. Crido, pico de mans,
 cerco timbres, i veient que tot seria inútil, que allò és la fonda del si-
 lenci, surto a donar un tom pel poble.

«Volverán las oscuras golondrinas
 sus nidos a formar...»

Però all... el preu antic de les [patates,
 qui sap quan tornarà!

Allà a la una he d'anar a dormir, vaig a l'hostal i truco a la porta.
 Compareix el sereno i em diu:
 — No truqui, que jo tinc les claus. Vostè té el deu.
 — Com ho sap?
 — Tot se sap. Tingui la clau i bona nit tingui.
 Arribo an el deu, i amb gran sorpresa veig que hi ha una bombeta
 elèctrica gran, potent, radiant, encesa, penjant del sostre de la gran
 sala.
 La llum, cavallers, és el tot. Es veritat que tot lo que il·lumina
 aquella bombeta esplèndida, no és digne d'ésser il·luminat (un penja-
 robes, un rentamans i un llit d'estil vienés o diga-li de justa de Viena),
 però sia com vulga és bombeta i la claror és sempre claror.
 Aixó sí, també la claror ha d'ésser amb mida an aquest món. Així
 que vaig per a dormir cerco l'aixeta per a tancar-la i, aixeta m'has
 dit?, no n'hi ha d'aixeta. Allà la llum és obligatòria. Ella crema de
 reglament i ha de cremar tota la nit, i si trista és la foscior quan la

foscor és absoluta, també la claretat perenne és una cosa no gens alegre. El no poguer encendre és un mal, però el no poguer apagar és pitjor. I allí és inútil: no hi ha timbres, no hi ha personal, no hi deu haver amos ni regents. Alló és una fonda que va sola, com la lluna i com les estrelles.

A l'ésser al matí diem: — S'ha acabat. Havem de veure la mestressa, tractar, donar ordres, que ella en dongui, conferenciar, sapiguer qui mana, no viure a les fosques, no viure a la llum, sapiguer el què, el com i el de quina manera. Un hostel no és un falansteri, ni un convent ni una casa d'orats. — Així és que anem decidits a parlar amb la mestressa i a posar en nèt aquell misteri.

A l'ésser baix, damunt d'una taula veiem un gran mant de lletres, i n'hi havien dues que eren per a nosaltres. Hauríem pogut quedar-nos les totes o triar les que ens plaguessin perquè ningú les guardava, però sols ens vàrem quedar les nostres, que és lo que més ens interessava, i ens en anem cap a la cuina, on diu que hi ha d'haver la mestressa.

— Es aquí la propietària, preguntem, a una noia coixa, que s'entreté rentant la pisa.

— A qui diu que demana?

— A la mestressa, a la cuinera, a la que sigui, a la que porta l'establiment, a la responsable o directora d'aquesta casa automàtica.

— Ha sortit. — ens diuen.

— I quan hi és?

— Sempre!

— I sempre, quina hora és?

— Sempre, sempre, és un xic més tard.

I tornem a entrar un xic més tard:

— Que ja ha vingut? — Diem.

— Miri, avui no. Però no falta mai.

— I... ai, quan és?

— Doncs, mai. Es... sempre. Ja li havíem dit.

— Però qui fa el dinar an aquesta fonda?

— Miri, es va fent... Veu aquestes olles, doncs, van bullint, bullint i es va fent.

— Però qui fa els llits? Qui escombra? Qui renta? Qui rep als viatgers? Qui administra?

— No sabríem dir-li: es va fent.

M'allunyo d'aquella cuina, convensut que mentre fos allí no veuria mai els amos ni a les amas, ni a ningú. Alló era una fonda fantasma. Tenia corda i anava anant. Li havien donat una empremta anys enrera i anava seguint. I com que aixís que vàreig tornar al quarto, m'havien dut la roba planxada, i m'havien fet el llit, i com en les tombes egípcies el llum no s'apagava mai, vaig decidir de no amoïnar m'hi i anar vivint aquella vida diquem-ne incògnita i sinalagmàtica.

Però va venir un dia d'anar-me'n, i per anar-se'n, s'ha de pagar, i per a pagar s'ha de trobar algú que cobri mentre un paga, i aquí vàren ésser els treballs. Els cambrers, no'n sabien res; els allotjats, m'aconsellaven que procurés viure als de la casa; els de la casa no hi eren, no hi havia timbres, no hi valien els crits; així és, que no sapiguent què fer, abans no m'escapés el tren me'n vareig anar sense pagar, esperant que quan tornés pot-ser tindria més sort i ho pagaria tot a l'hora.

A l'ésser al carrer, anant cap al tren vaig trobar el sereno de les claus, i li vàreig explicar lo que'm passava:

— Me'n vaig sense pagar. — li vaig dir.

— No és el primer. — va dir me ell.

— També m'ho penso. — li vaig dir jo — Però què s'ha de fer en un cas urgent

— Podia deixar les sis pessetes que li costa l'allotjament, an aquella taula de les cartes i allí les troben i les recullen.

— I qui les recull?

— Generalment, és la mestressa, o la neboda, o el nebot, o algú de la casa. Si vol me les pot donar a mí i jo les duré a mans.

— De qui?

— De la mestressa.

— Escolteu, sereno: — per fi vaig dir-li — Anem a pams. Vos sou un home, vui dir un home de crèdit. Teniu càrreg públic. Sou autoritat. Ho sou de nits, però ho sou. Contesteu-me de bona fe... Realment viu aquesta mestressa?

— Sí, senyor; viu i en tinc proves.

— Doncs, digueu-li que un foraster li desitja molts anys de vida per a no cuidar-se de la parròquia. Ja que no ens havem vist mai an aquest món de misèria procuraré de veure-la en l'altre.

— Serà servit, — em digué el sereno — si mai la trobo o la veig crequi que no deixaré de dir-li.

XARAU

ROMEA

Un pas de comèdia titulat *El séu millor amic* s'estrenà darrerament. Segurament l'autor, el senyor Capdevila (Ll.), no's degué proposar altra cosa que fer passar una estona entretinguda al auditori. Com a fi de festa no va mal, encara que la falla no's distingeixi gaire per sa novetat. Tota la gràcia consisteix en la situació, i aquesta és la mateixa que's troba en una infinitat de *vodevills* francesos. El diàleg resulta bastant acurat, diguem-ne literari; però en mans de un autor còmic experimentat hauria lluit doblement, puix se prestava a la sàtira fina, a l'ironia i fins al xisto desballestat.

Els artistes encarregats dels tres únics personatges que consten en el repartiment de l'obra, treballaren amb la millor voluntat.

— Demà, dissabte, inauguració de la nova temporada de primavera, amb companyia reformada i amb un acontereixement: l'estrena de *El cavaller de Seintgalt*, comèdia en tres actes del celebrat autor hongarès L. d'Orbock.

El recort del seu recent èxit *L'hoste mil·lionari* fa que hi hagi una gran espectació per a aquesta estrena.

NOVEDADES

Dimarts passat tingué lloc la *despedida* de la companyia. Ens engegaren la *Marina*, executada pel tenor Carles Batlle, que és una esperança... ¡juu! ¡qué esperanza!... que diuen a les Pampes argentines. També el mateix dia anà la darrera de *La Duquesa del Tabarin*, que ha sigut, en realitat, l'èxit més positiu de la temporada.

Endavant i bona sort!

Demà, dissabte, debuta la companyia d'En Francisco Morano. Repertori modern de drames i comèdies. Augurem una brillant actuació al eminent artista. Inaugura amb un drama d'En Capus, *La Castellana*.

POLIORAMA

També en aquest afortunat teatret de la Casa dels Savis hi ha canvi de personal. Ha acabat la temporada Güell-Asquerino amb la representació dels dos famosos èxits *En cuerpo i alma* i *Cobardias*; i demà comensa les seves tasques l'Ernest Vilches davant de la seva tropa de discrets comedians.

Obra inaugural: *La aventura del coche*.

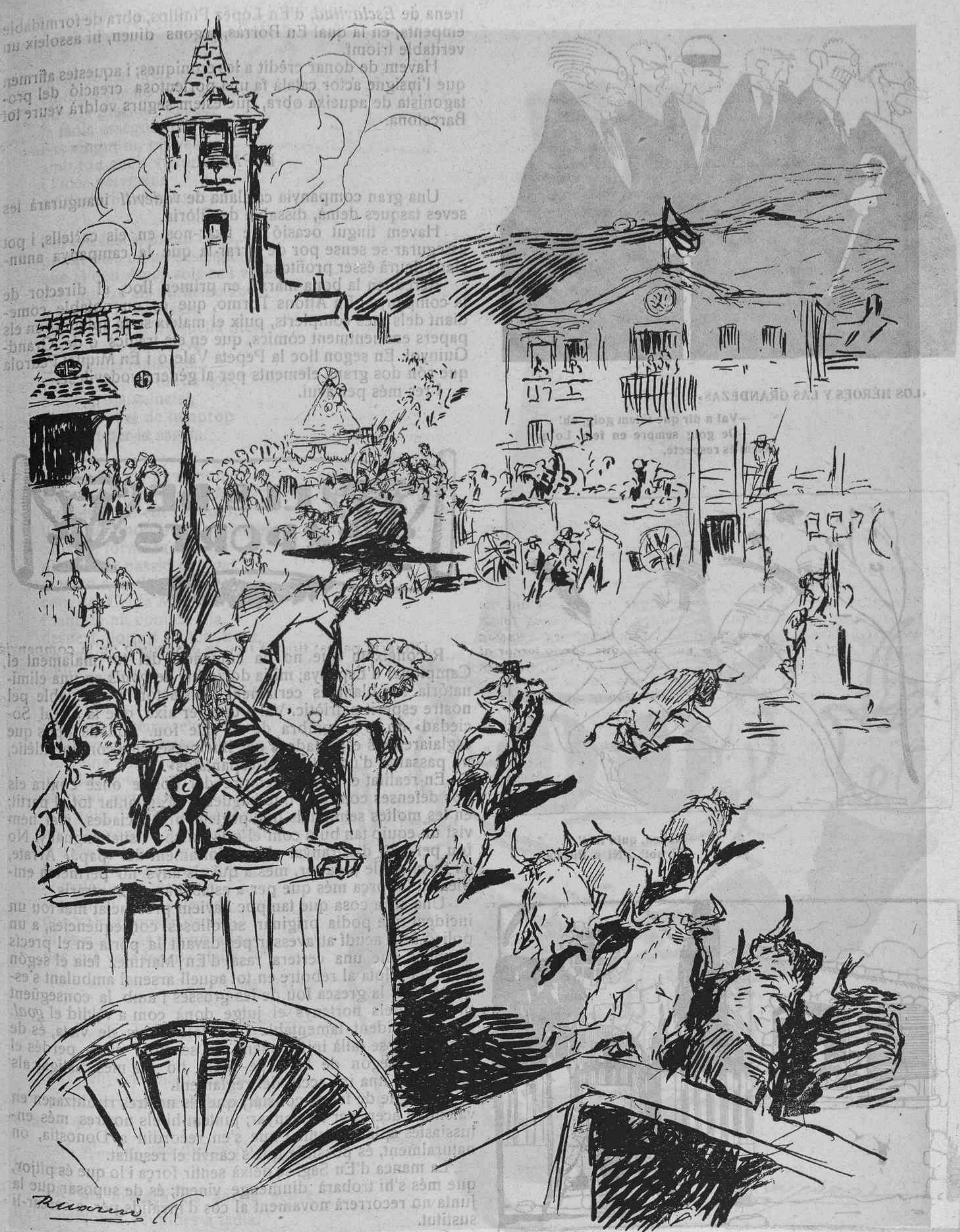
GOYA

A darrers de la setmana transcorreguda s'estrenà *El protector de Inglaterra*, obra en vers, que amb prou feines va passar; aquell passament sense pena ni glòria que tenen les obres fades i anodines. Tirem-hi un vel i diguem sols que fou malaguanyada la bona tasca que hi esmerçaren els artistes d'En Borràs.

Aquest gran actor nostre s'ha fet aplaudir durant aqueixos dies amb algunes obres de repertori de les que donen fama als excelents tràgics. Posem per exemple *El alcalde de Zalamea*, que li val seguides ovacions, tal és la sèrie inacabable de filigranes que hi desgrana.

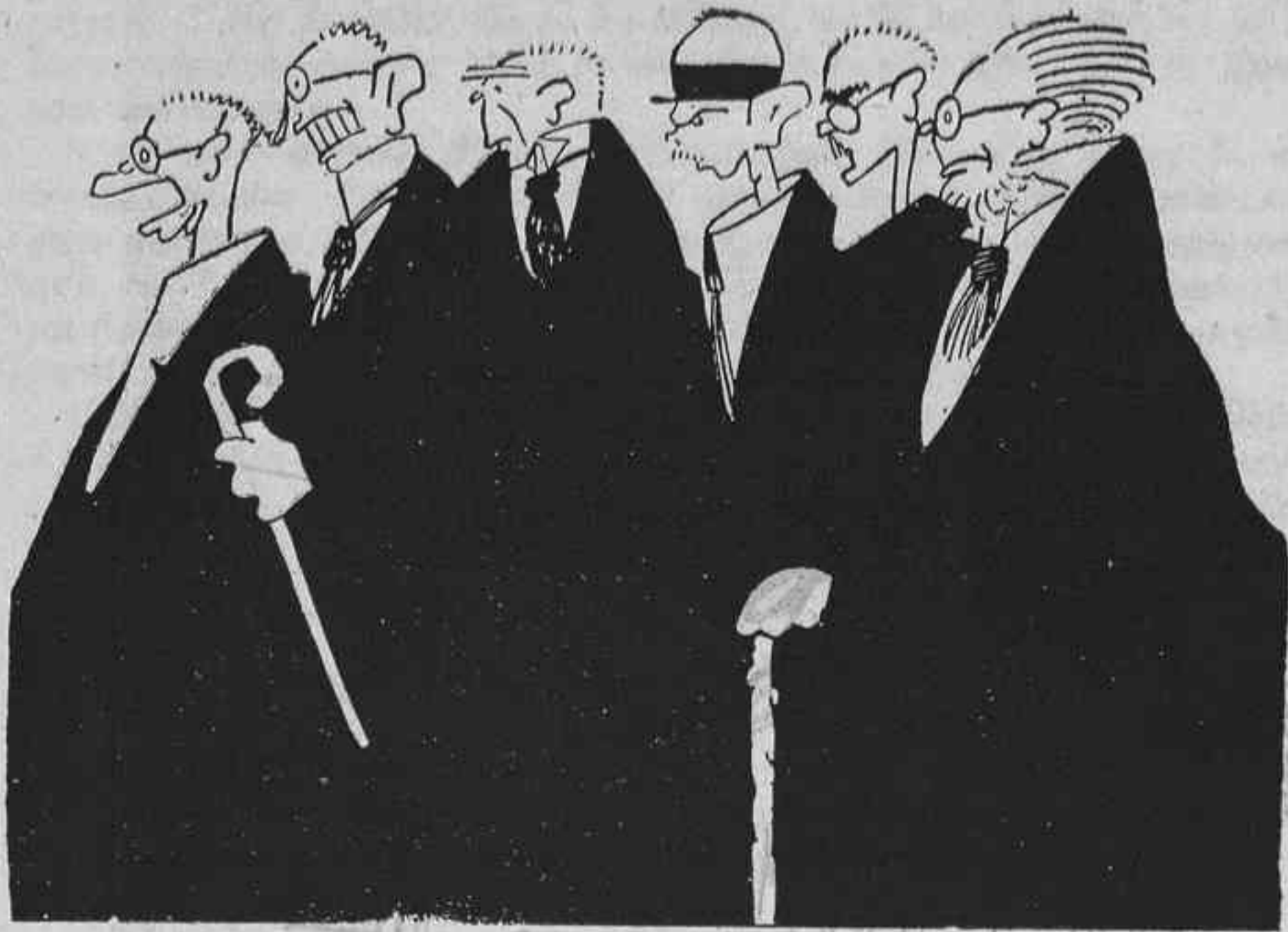
Demà a la nit anirà, definitivament, la tant esperada es-

Aquest número ha passat per la censura

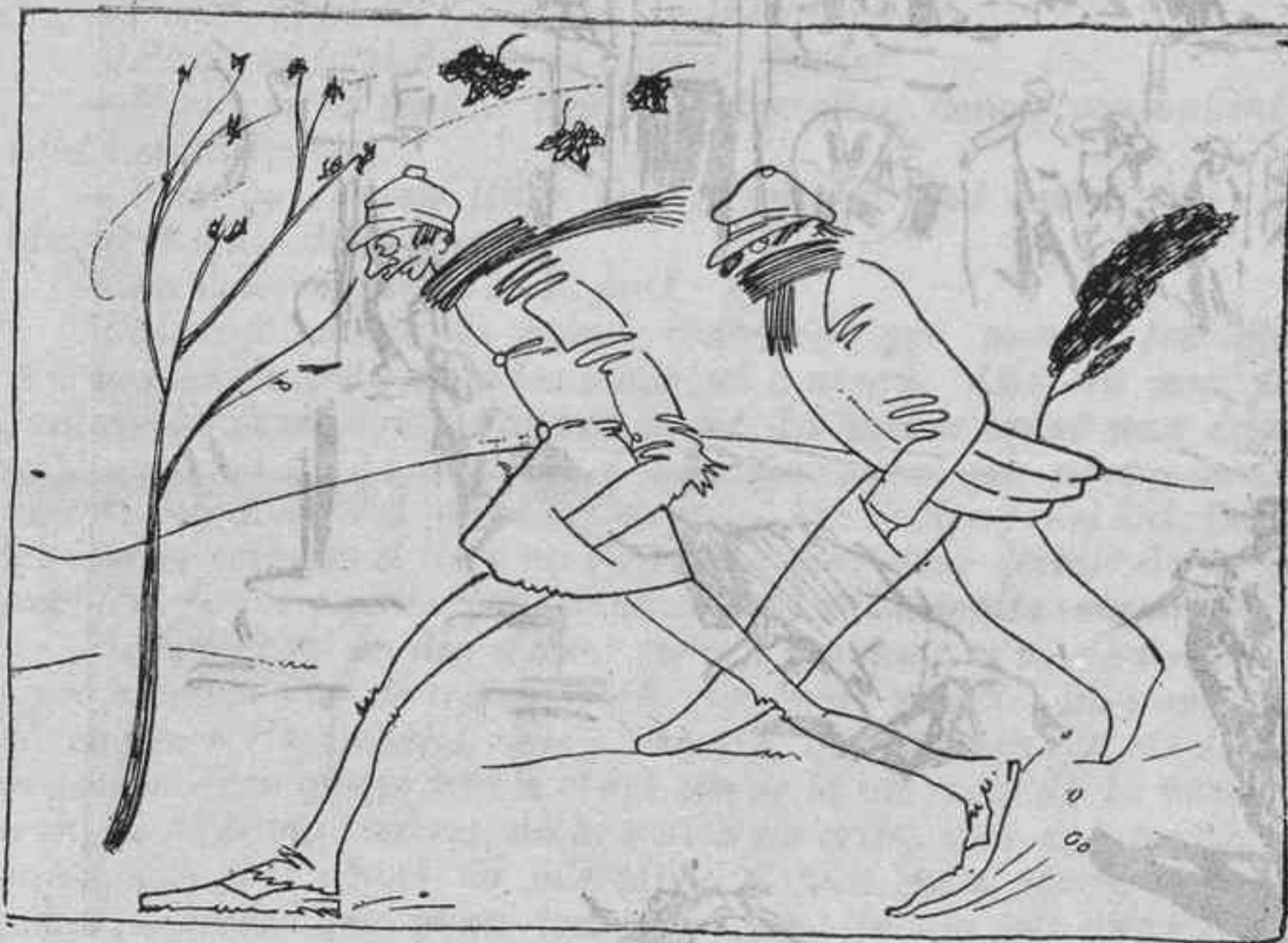
LES FESTES DEL MEU POBLE, per Marin

Toros i Processons

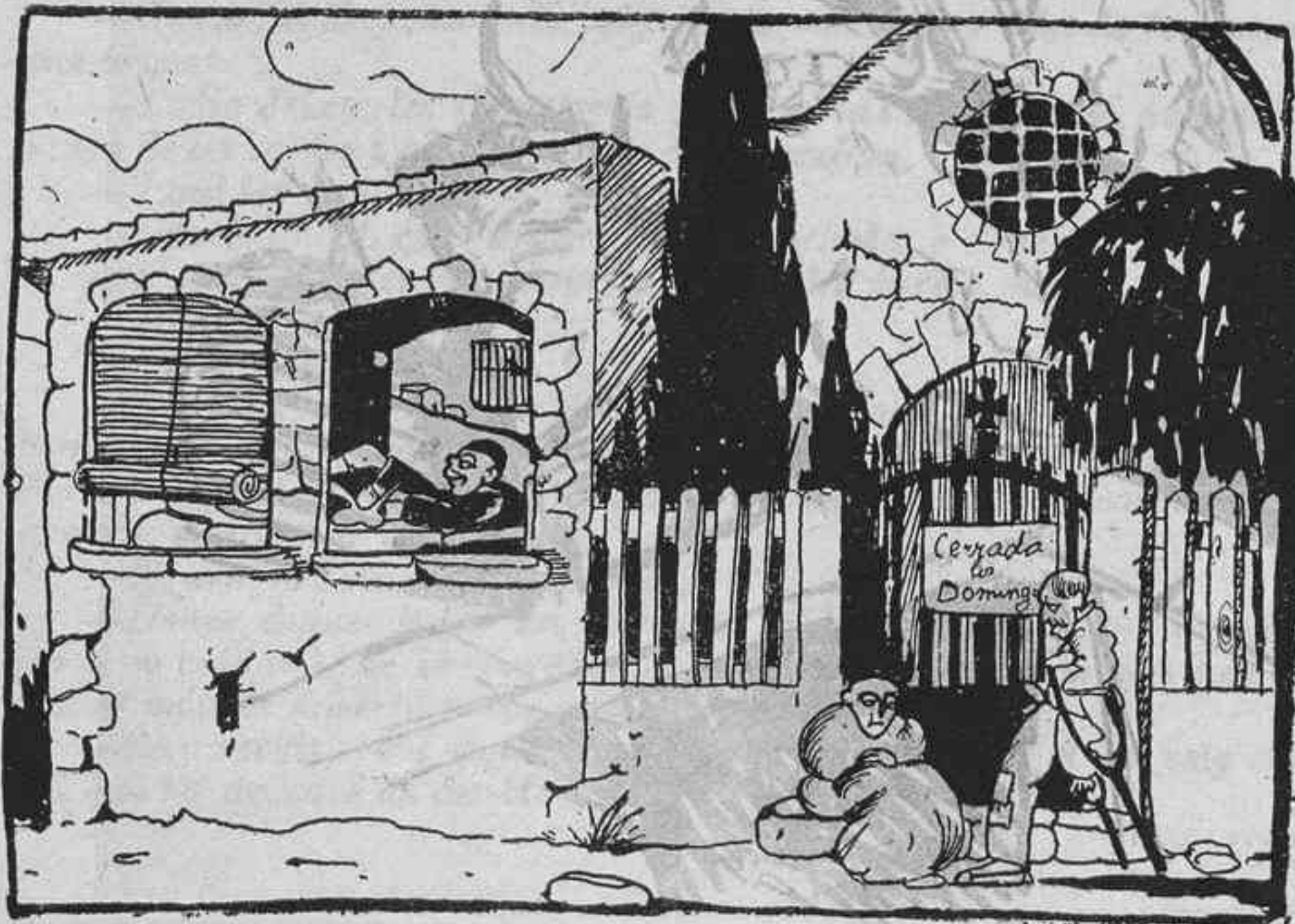

«LOS HÉROES Y LAS GRANDEZAS»

-Val a dir que fèiem golg, eh!
 -De goig sempre en fem. Lo que fèiem és respecte.

-Redeu, quin fret!...
 -Sí, noi!... Ni a Rússia!...

DESCANS DOMINICAL

-I dones, quan oirem la santa missa?...
 -Mira,... el dilluns!...

trena de *Esclavitud*, d'En López Pinillos, obra de formidable empena, en la qual En Borràs, segons diuen, hi assoleix un veritable triomf.

Havem de donar crèdit a les cròniques; i aquestes afirmen que l'insigne actor català fa una portentosa creació del protagonista de aqueixa obra, que estem segurs voldrà veure tot Barcelona.

ESPAÑOL

Una gran companyia catalana de *vodevill* inaugurarà les seves tasques demà, dissabte de Glòria.

Havem tingut ocasió de fixar-nos en els cartells, i pot assegurar-se sense por de errar-la que la campanya anunciada deurà ésser profitosa.

Acrediten la bona marxa, en primer lloc, el director de la companyia: En Alfons Tormo, que és un notable comediant dels més complerts, puix el mateix se fa aplaudir en els papers eminentment còmics, que en els tràgics o de Grand-Guinyol. En segon lloc la Pepeta Valero i En Miquel Pedrola que són dos grans elements per al gènere vodevilesc.

I res més per avui.

Reconeixem que no ha començat del tot malament el Campionat d'Espanya; mitja dotzeneta de *goals* en una eliminatòria semblant és certament satisfactori i agradable pel nostre esperit patriòtic. Val a dir, per això, que la «Real Sociedad» no és ni sombra de lo que fou. Aquells tipos que esglaiaren als espectadors per llur presència i conjunt atlètic, no passaren d'uns vulgars «espantajos».

En realitat el joc fou sempre del nostre onze contra els dos defenses contraris que hagueren d'aguantar tot el partit; en les moltes semifinals que portem presenciades, mai hem vist un equip tan buid com el que ens ha visitat enguany. No fou per tant d'estranyar el comportament del «papá» Arrate, ex formidable jugador, mes a qui els anys no permeten emprar-li la força més que per a estabellar als contraris.

Una altra cosa que tampoc havíem presenciada mai fou un incident que podia originar sorolloses conseqüències, a un policò se li acudí atravesar per davant la porta en el precís moment que una certera rasa d'En Martínez feia el segon *goal*. La pilota al rebotre en tot aquell arsenal ambulant s'esquivà fora; la gresca fou de les grosses i amb la consegüent protesta dels nortenyens el jutge donà com a vàlid el *goal*. Aquest incident lamentable baix tots punts de vista, és de regonèixer se fallà injustament; és sensible que's perdés el tanto—el segon de la tarde—però ho era més castigar als altres amb una infracció del reglament.

Es digne de fer-se constar, que els nostres rivalitzaren en valentia i acert per a guanyar; juntem-hi els nostres més entusiastes aplaudiments i que s'en recordin a Donostia, on naturalment, és possible que's canviï el resultat.

La manca d'En Sagi se deixà sentir força i lo que és pitjor, que més s'hi trobarà diumenge vinent; és de suposar que la Junta no recorrerà novament al còs d'invàlids per a cercar-li substitut.

Que recordin els nostres *equipiers* que en llur fer depen de que Catalunya arribi a les finals de les que fa cinc anys n'està allunyada.

STOP

A una veïna... divina

Quan jo em creia que l'amor
en mon cor no hi feia estada,
puix la placideç del cor
la tenia assegurada,
has vingut tu, oh veïna!,
amb ton encís victoriós
i l'idea peregrina
de destorbà el meu repòs.

Tot era fosca; jo em creia,
portat pels meus desenganys,
que al déu Amor sols se'l veia
dels quinze als vinticin anys.
I ara que ja reposava
del cansament d'aquells dies,
ara que no somniava
en juvenils fantasies...
t'has presentat tot de cop,
oh alegria veineta!,
i m'he trobat de tu aprop
bòï ferit per la sageta.

Jo no sé si ets un dimoni
amb fascinacions d'arcàngel
o si ets (Déu em perdoni)
baixat del món blau, un àngel.
Sols sé, formosa veïna,
que per la passió encegat
et miro a tu tan divina
com del Cel la Majestat.
I tant de nit com de dia,
despert, dormit i a tota hora,
no em deixa la fantasia
tenin-te sempre a la vora.
I et veig amb mos ulls lascius,
i et miro des del meu cor,
i sento que sempre'm dius,
amb l'esguard, frases d'amor.
Oh veïna voluptuosa,
imà de ma voluntat:
oh dona facinerosa,
que boig d'amor m'has tornat,
no vulguis que més s'allargui
el meu patí; estic febrós;
fes que l'amor no m'embargui
la matèria del meu còs;
diga'm, ai!, d'una vegada
que vols disposar de mi...
Si és que estàs enamorada,
per què vols fer-me glatí?

M. VALLS

Entre senyores maniàtiques se parla
dels prejudicis que sent la majoria pel
número 13.

—Ai, sí!... diu una d'elles No hi puc
fer més.

—A mi m'ataca els nervis veure
tretze persones reunides a taula.

—A mi també—respon un altra. So-
bre tot quan només hi ha menjar per a
dotze.

—No hi ha al món millor escut
que la fe del convençut.

Pasqua Florida

RESURREXIT

Catalunya i avant, que és Primavera
cantem cançons d'Amor
a ple pulmó i amb cara riallera.
Obrim el nostre cor
al goig d'un bell demà triomfador.

D'un pol a un altre pol tot és frisança;
a pas agegantat
la renovellació del Dret avança.
Tingueu serenitat
i el nostre anhel serà realitat.

La vista fixa al Ideal, fem vial
Abril és joventut
i Amor és nostre nord i nostre guia.
El Món és commogut
i els homes amarats de fortitut.

Som catalans fervents, actius i nobles;
volem el benestar
per tots els homes i per tots el pobles.
Perxò se'ns veu lluitar
sens defallí esperant nostre demà.

Catalunya, arrecona l'esclavatge;
cantem i treballem
que'l cant és vida i ens darà coratge.
Treballem i estimem
que amb Amor, la justícia assolirem.

Catalunya i avant, que és Primavera;
cantem amb el cap alt
mirant al sol i amb cara riallera,
ben alta la bandera
de l'agermanament universal.

RAFEL RIBA CANADELL

A l'Hospital Clínic.
El metge operador acaba d'aplicar els Raigs X a un pobre home que caigué de una bastida.
El pacient, crida a l'enfermera i li diu:
—Escolti... que sap en quin «cine» projectaran la pel·lícula dels meus òssos?...

—Vol la grossa, senyor?
—La grossa?... Si fas cara de tenir-les molt petites!...

ESQUELLOTS

El bon barceloní—no volem pas dir el *Senyor Esteve*, que ens va resultant un senyor de mals instints— el bon barceloní rep, per fi, de mans de la criada el diari tants dies enyorat. El desplega i llegeix:
«Historial de los veinte dias de huelga...»
Tants afanys que sentia per llegir i no gosa tirar endavant. Torna a plegar el diari i exclama:
—Ja no m'interessa... Els incidents de la vaga han passat a ésser purament una vulgar anècdota.
I salta de dret a llegir les darreres noves de Petrogrado i de Berlin.

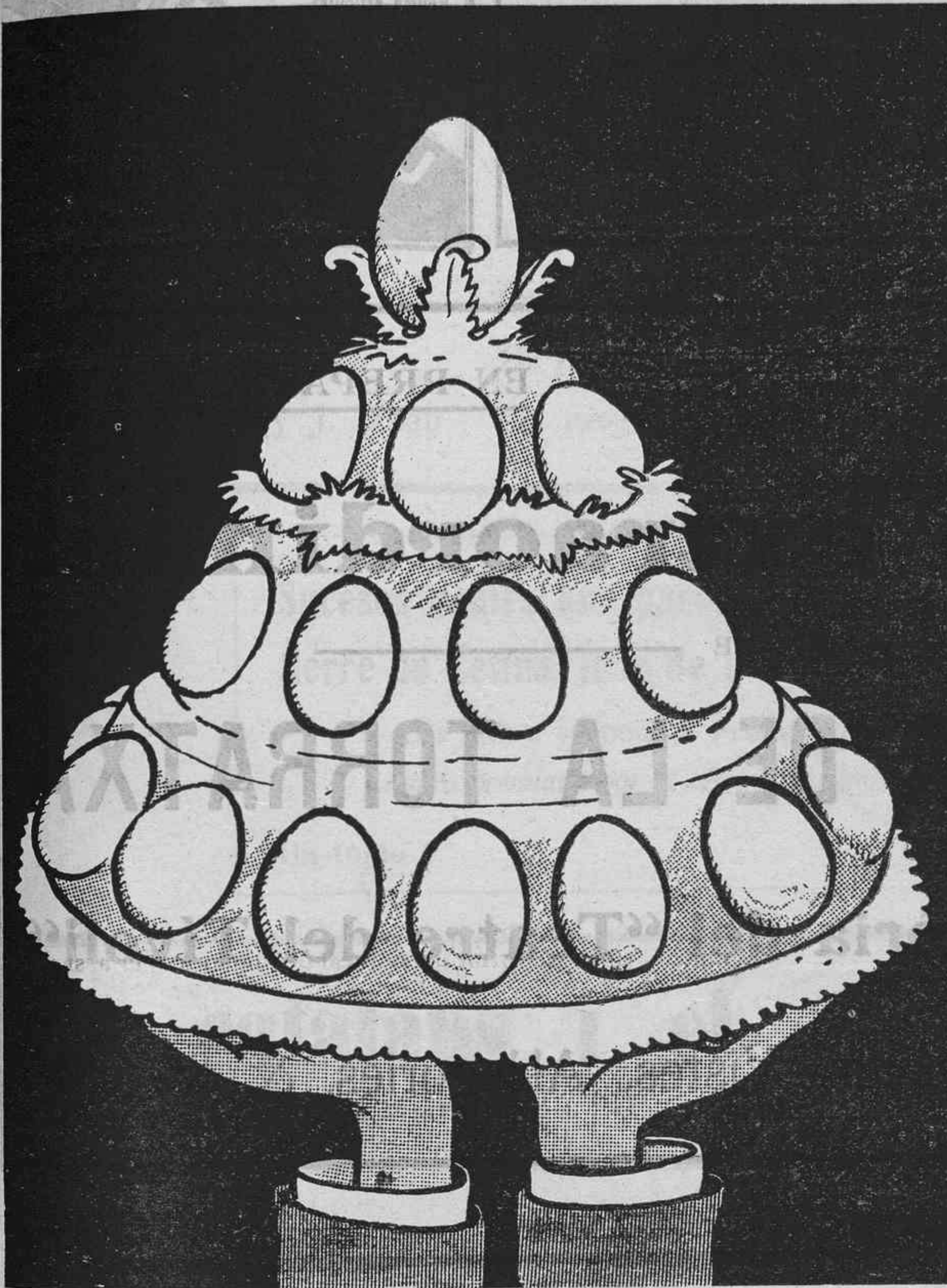
Aquest número ha sigut revisat per la censura militar

Un diari proposa que ara, amb motiu de l'exorbitant puja del tabac, se formi un sindicat de fumadors per a, si convingués, arribar a la vaga de compradors de cigarres i puros. En altre temps pot-ser sí, que hauria tingut eficàcia una protesta aixís. Avui, no.
No voldriem sapiguer res dels cigarros d'estanc,

No fa gaires dies va cridar-nos l'atenció, per les Rambles, la simpàtica figura del nostre distingit amic l'artista Ramon Casas.
Duia a l'espatlla una magnífica escopeta.
Com que no s'ha obert la caça encara, varem suposar que anava a apuntar-se uns quants trets en la «Colombófila».
Aqueixos *sportmen* són terribles!...

El sicalíptic i atrabiliari Lluís Capdevila ha estrenat, a «Romea», una obreta en un acte titulada *El seu millor amic*. A la sortida, tot-hom ho deia:
El seu millor amic seria el que li aconsellés: «Noi, no es-criguis cap més comèdia.»

En un saló aristocràtic, una senyora Madrona de molt rang i un *pollito bien* comenten notícies de Rússia:
—Quants morts!...—exclama ell—Amb tantes revolucions, aviat no hi deurà quedar gent!
—No passi ànsia;—respon la senyora Madrona.—Per cada un que'n maten, en naixeran tres.
—Vol dir?
—Sant innocent!... No veu que quan hi ha raons pels carrers, els bons marits se queden a casa... i en una cosa o altre s'han d'entretenir.

DE PASQUA

—Oi que al preu que estan avui les subsistències una mona així ha de costar un dineral?

Ha mort, a la barriada de Sant Gervasi on habitualment residia, el veterà dels nostres paisatgistes Modest Urgell, aquell home exemplar de la cabellera abundosa, tan riçada, tan blanca.

Fou un pintor naturalista genial que s'havia especialitzat en les notes tristes: cementiris de poble, capvespres, platges solitàries, ermes perspectives i cels tempestuosos. Com cap més artista del seu temps havia aconseguit el dò de la personalitat. Era un poeta sentimental de una gran força; les seves teles, els seus més insignificants dibuixos duïen el segell màgic del seu esperit profundament religiós, i una senzilla fulla d'album sortida del seu llàpiz privilegiat produïa en l'espectador una emoció plàcida i trista a la vegada, difícil d'esborrar.

A les planes dels nostres Almanacs no hi mancà quasi mai la seva firma.

Fou el més trist però també el més verídric i més humà dels nostres artistes. «Sempre el mateix», heu's aquí el lema

dels seus quadres d'un temps ençà; quadres en els quals sols s'hi veia una tanca rústica, una creu, un ocell; de vegades només una ratlla i un xiprer...

Ha mort a l'edat de 80 anys.

E. P. D.

Veig que la Direcció de Loteries ha decidit augmentar els tres premis majors de la Rifa de Nadal:

La gorda serà de 7 mil·lions i mig de pessetes.

El segon, de 4 mil·lions.

I el tercer, de tres mil·lions.

Quan el pescador se decideix a posar més quantitat de esqué, senyal, que l'am assassí és més gros i que aixís pensa pescar més lluços.

S'ha aplaçat per a un mes més endavant l'obertura de l'Exposició de Automòbils.

Fan bé, què dimoni.

Ara com ara tampoc nevendrien cap.

Qualsevol s'embolica a comprar autos en els temps que correm. És a dir, en els temps que corren.

«Qui vulgui cogombre, que se'l posi a l'ombra.»

Dissabte passat va inaugurar-se, al Saló d'Art de Càn Prats Fatjó, del Passeig de Gràcia, una interessant Exposició de pintures originals d'En Daniel Sabater.

Pel catàleg que tenim a la vista, sembla que's tracta d'un aplec nombrós de llüdes composicions. Llàstima que hagi tingut el mal gust de redactar-lo en un idioma que no és el nostre.

L'exposició es clausurarà el dia 27.

Fins el dimarts de aquesta setmana no començaren a sortir els diaris de la localitat.

Quina ganga els redactors! — Unes vacacionetes de tres setmanes!...

¿Amb què hauràn matat les hores els estimats colegues? Ells, tant actius, tant feiners i dil·ligents amb una cosa o altra deuen haver passat honradament el temps.

Qui sap!... Pot-ser al costat de les respectives senyores... Això s'esbrinarà per allà al mes de desembre.

Diàleg, als pòrtics del Liceo:

—Veus aquesta xicota tant elegant i posturera?... Ja té trenta anys.

—Caram!... Doncs està molt ben conservada.

—No té res de particular. Es mestra del Conservatori.

Antoni López, editor — Rambla del Mítg, núm. 20

Imprempta LA CAMPANA y L'ESQUELLA, Olm, 8
BARCELONA

CAÇADORS!

Les millors espadenyes més ben construïdes, sòlides i còmodes, per a caça, camp i tennis, són les que fabrica la casa

BORNAS Hospital, 24, ent.
BARCELONA

Vendes al engròs i a la menuda-Expedicions a províncies

Bloks Notes

a DEU cèntims

BAZAR UNIÓN Unió, n.º 3
BARCELONA

El mejor disolvente de los uratos
Acepta de las vías urinarias
Oólicos nefríticos
Reuma articular
Nefritis
Rifus
Gota

UROMETINA
LAMBIOTTE HERMANOS
5-nomms Urutropina - Hexamelleno tetramina - Formim

PIDASE
folleto expl.
cativo. Muestras
a los señores médicos
Agte gen.: S. NAVARRO
Rambla del Centro, 8 y 10-Barcelona

EN PREPARACIÓ

EN PREPARACIÓ

Número extraordinari

DE

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

Dedicat a l'història del "Teatre del Tívoli"

Retrats, Documents, Vistes, Alegories, & &

**CALÇATS FINS
I ECONÒMICS
DE TOTA MENA**

LA FRANCO ESPAÑOLA
ESCUDILLERS, 25
BARCELONA

Antoni López

IMPRESSOR

Impressions comercials de totes menes
Treballs de luxe i econòmics

EDICIONS

Olm, 8, interior

Teléfono 4115 A

ULTIMAS PUBLICACIONES

Juan José Frappa	Bajo la mirada de los dioses	Un tomo Ptas. 3'—
Guillermo Díaz-Caneja	El sobre en blanco	» » 4'—
Pompeyo Gener	El intelecto helénico	» » 2'—
M. Linares Rivas	Cobardías	» » 2'40
Concha Espina	El jayon	» » 3'50
Carlos Arniches y J. Abati	La mujer artificial	» » 3'—

**Sucesos reales que parecen inmaginearios de Gu-
tierre de Cetina, Juan de la Cueva y Mateo Alemán**

Los refiere y comenta Francisco A. de Icaza
obra premiada por la «Real Academia Española»

Un tomo 8.º

Ptas. 4'50

Els catalans i el comerç modern

per JAUME CARNER

Dues Ptes.

Santiago Rusiñol

BATANEROS EN COMANDITA

SAINET DE COSTUMS FINANCIERES

Pessetes 1'25

EL CATALÀ DE "LA MANCHA"

TRAGI-COMÉDIA

Pessetes 1'25

La semana próxima, apareixerà el tomo 123 de la «Colección Diamante» titulado:

El perro de Sir John

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravíos, si no's remet, además, un ral per a certificat. Als corresponssals se'ls otorguen rebalxes.

—Prou xerracs, bordegàs, que el meu mal no vol soroll.